

Gemeente van Christus,

“Vergeef ons onze schulden”, het eerste deel van de 5^e bede. Ervaren wij de noodzaak van dit gebed? En de H.C. trekt dat heel diep en zegt “dat wil zeggen, wil ons arme zondaren, al onze zonden en ook de verdorvenheid die ons altijd aankleeft, ... niet toerekenen”. Het is niet alleen zo dat we *zonden* doen, een optelsom van verkeerde dingen maar we *zijn* zondig. De verdorvenheid die ons altijd aankleeft, dat klinkt niet zo aardig maar dat is onze aard. Zo zijn ze geworden, verworpen als mensen. En vanuit die zondige geaardheid komen die zonden voort. Voelen we dat, dat we ook zondig *zijn*. Dat het niet alleen zo is dat we af en toe iets verkeerd doen maar dat onze basishouding niet klopt. Vanuit onszelf zijn we niet gericht op God. Vanuit onszelf zijn we niet uit het op een goede voor een ander.

“Vergeef ons onze schulden” ervaren we dat we dit gebed nodig hebben. In de liturgie zoals wij die kennen heeft dat altijd wel een plek. Als het goed is wel. Blijkbaar is het heel centraal in het geloof. Als je in het huis van God komt, besef je elke keer weer die vergeving nodig te hebben. Vanuit een besef van feilbaarheid, onvolkomenheid. Besef je elke keer weer het bloed van Christus nodig te hebben dat onze schuld bedekt. Zoals de H.C. ook zegt, wil ons onze zonden “omwille van het bloed van Christus niet toerekenen”.

Vergeving, je kunt te makkelijk te denken over de vergeving die God ons wil schenken. Je zondigt en God vergeeft wel weer, $-1 + 1 = \text{weer } 0$. Maar zo werkt het niet en mag het niet werken, we zongen Ps. 130:2 OB: “Maar neen, daar is vergeving//altijd bij U geweest// dies wordt Gij HEER met beving//recht kinderlijk gevreesd. “Dies”: “daarom” betekent dat. Daarom wordt U gevreesd. Die vergeving die God uit genade wil schenken, wil ons zetten tot een vernieuwde ijver om Hem te dienen, om Hem te vrezen. Anders wordt vergeving goedkoop.

Het kan ook anders dat we te moeilijk over Gods vergeving denken. Ik kan me vergissen maar dat komt in onze gemeente niet zo veel meer voor. Ja het is goed om de zonde ernstig te nemen en dus niet te makkelijk te denken God vergeeft wel weer maar als God zijn vergeving ons aanbiedt, is het niet goed om die weigeren. Dan is dat zelfs zonde. God biedt die vergeving aan, Jezus breidt zijn armen uit, we zien dat letterlijk aan het kruis gebeuren en wie zijn wij dan om die vergeving te weigeren, om Zijn liefde die ver gaat juist voor zondaren af te wijzen?

•

Dat is het eerste deel van deze bede, niet het minst belangrijke "vergeef ons onze schulden" en dan "zoals ook wij onze schuldenaren vergeven". Ik heb me altijd afgevraagd, wat betekent dit eigenlijk "gelijk ook wij". Wordt ons vergeven aan God tot een voorbeeld gesteld, gelijk ook wij gewoon zijn anderen te vergeven. Alsof Gods vergeving van ons geen genade meer zou zijn maar een recht.

Of betekent het dat ons vergeven van een ander voorafgaat aan Gods vergeven van ons. "Vergeef ons onze schulden nadat wij dat al eerst hebben gedaan. Nou moeten we die gedachte niet te snel afwijzen want laten we eens lezen Mt. 6:14 en 15: "Want als u de mensen hun overtredingen vergeeft, zal uw hemelse Vader u ook vergeven". Maar als u de mensen hun overtredingen niet vergeeft, zal uw Vader uw overtredingen u niet vergeven".

Deze verzen volgen meteen op het Onze Vader. Dat laat zien hoe belangrijk dit thema voor Matteüs is. Blijkbaar speelde het thema "vergeving" in de gemeente waar hij voor schrijft.

Als we dat laatste vers lezen, blijkbaar kunnen wij door een ander niet te vergeven een blokkade opwerpen voor Gods vergeving van ons. Wat het laat zien dat Gods vergeving van ons en onze vergeving van een ander niet van elkaar zijn los te denken. Je kunt niet Gods vergeving willen ontvangen en ondertussen een ander niet willen vergeven. Al eerder lezen we iets dergelijks in de Bergrede, in Mt. 5:23 en 24 dat als je iets met je broer hebt je dat eerst moet goedmaken voordat je naar het altaar gaat om God je gave te offeren. Het verticale – de relatie met God – mag je nooit losmaken van de relatie met mensen – en dat gebeurt soms wel.

De gelijkenis die we hebben gelezen is één grote illustratie van de gedachte als God ons vergeeft moeten ook wij bereid zijn een ander te vergeven. De gelijkenis is bekend en ook duidelijk denk ik. De slaaf heeft een grote schuld bij de koning. Een schuld van tienduizend talent. Hij smeekt de koning om bewogenheid en de schuld wordt kwijtgescholden. Hij is nog niet goed en wel buiten of hij grijpt de eerste de beste die bij hem een schuld heeft uitstaan, hardhandig vast. En die schuld is honderd penning. Een penning is een dagloon. 6000 penningen is een talent. De slaaf had bij de koning een schuld van 10.000 talent. Even rekenen betekent dat dus dat de schuld van de slaaf bij de koning 600.000x groter was dan de schuld die een medeslaaf bij hem was.

Die grote schuld van 10000 talenten is een schuld die niet betaald kan worden door de slaaf, daarvoor zou hij 10.000 x 6000 (als hij een pennig per dag zou verdienen) = 60 miljoen dagen = 164.000 jaar moeten werken, onmogelijk dus om op te brengen. En die grote schuld wordt hem kwijtgescholden maar die minuscule schuld van die medeslaaf wil hij innen tot de laatste penning. Bizar, je moet zelf 600.000 euro betalen dat krijg je kwijtgescholden en dan maak jij je druk om 1 euro die iemand jou schuldig is. En dan is die vraag in vs. 33 het hart van de gelijkenis: "Had u ook geen medelijden moeten hebben met uw medeslaaf zoals ik ook medelijden met u had". Als je bedenkt die grote schuld die God ons wil vergeven – al die zonden – al die zondigheid – dat verzet tegen Hem al dat niet rekenen met Hem – dan kan het toch niet anders dat ook wij onze naaste willen vergeven.

Het belang van die vergevingsgezindheid blijkt ook uit het slotvers van deze gelijkenis: "Zo zal ook Mijn hemelse Vader met u doen – d.w.z. de schuld alsnog afeisen – als niet ieder van u van harte de misdaden van zijn broeder vergeeft. Dat vergeven van de ander is voor Matteus een belangrijk thema zei ik.

Toch is ons vergeven van een ander niet het eerste in deze gelijkenis. Het gaat niet voorop. Het initiatief ligt bij de vergeving die de koning aan de slaaf geeft. Het initiatief ligt bij de vergeving die God ons wil geven in Christus. Maar het kan dus niet zonder dat we elkaar vergeven. En dat wordt heel sterk uitgedrukt, dat hoorden in de woorden meteen na het Onze Vader maar ook in deze gelijkenis.

Ik ben het dan ook niet helemaal eens met de verwoording van de H.C. op dit punt Die zegt: "wil ons al onze zonden niet toerekenen.. zoals ook wijzelf het als een getuigenis van Uw genade in ons bevinden, dat het onze vaste voornemen is onze naaste van harte te vergeven". Vaste voornemen, ja dat is heel pastoraal gezegd dat vind ik ook wel mooi maar het is ook te mager, Mt. zegt dat moet de realiteit zijn, niet alleen een voornemen.

Mooi vind ik de woorden van de H.C. "het als een getuigenis van Uw genade in ons ervaren". Een ander vergeven vanuit de genade die ons eerst gegeven is. En dat is een lijn die we in het NT tegenkomen, vanuit de vergeving die ons in Christus geschonken is een ander vergeven. Ik denk aan een tekst als Efeze 4:32B: "Vergeef elkaar zoals ook God in Christus u vergeven heeft".

Je bent bereid een ander te vergeven omdat jou ook zelf eerst iets, ja heel veel vergeven is. Als je begrijpt dat je zelf vergeving nodig hebt vandaar dat we ook met die vraag begonnen aan het begin van de preek, ben je ook bereid anderen te vergeven. Dan verhef je je niet boven een ander, de gelijkenis heeft het over medeslaven, je plaatst je niet boven anderen omdat je zelf ook vergeving nodig hebt.

Dat maakt je barmhartig naar anderen die ons iets hebben aangedaan. Hoe zit dat bij ons, werkt dat ook zo? Dat je vergevingsgezind bent vanuit de vergeving die jou geschonken is. Die mildheid naar anderen vanuit die oneindige mildheid van de hemelse Vader. En vanuit die oneindige genade aan ons bewezen willen wij ook niet karig zijn met onze vergeving, Petrus vroeg in de gelijkenis, hoe vaak moet ik vergeven, 7x en hij dacht dat is al heel veel want de rabbijnen hadden het over 3x. **70 x 7** zegt Jezus dan.

Als je begrijpt hoe je zelf in elkaar zit en je weet van Gods barmhartigheid en daardoor geraakt bent, komt er in je hart de mogelijkheid ook anderen te vergeven. Hoe zit dat bij u, bij mij? Misschien is dat wel een oefening maar helpt je dit wel, Gods vergeving als de bron om ook een ander te vergeven.

•

Dit is in feite de uitleg van de 5^e bede, toch wil ik het hier niet bij laten. Want dit roept nog een paar vragen op denk ik als het gaat om vergeving tussen mensen. We weten dus nu wat ons drijft om ook anderen te vergeven dat is de vergeving die ons eerst geschonken is. Maar *moet* je dus altijd vergeven? Ik stel de vraag anders: Hoe werkt vergeving eigenlijk? Wanneer vergeef je?

We kunnen ons allereerst indenken dat iemand die iets is aangedaan, niet zomaar even kan vergeven. Misschien geldt dat voor jezelf. Er kunnen heel ernstige gebeurd zijn. En dan sta je niet gelijk klaar om te vergeven, dan zijn er open wonden.

Maar je hoort ook mensen zeggen, dit vergeef ik hem nooit, ik wil haar nooit meer zien, ik ben helemaal klaar met hem. Hoe begrijpelijk dat ook kan zijn want wat kan je wel aangedaan zijn, een christen kan, mag dat uiteindelijk niet zeggen. Want denk maar weer aan het voorgaande, zo is God ook niet voor ons, Hij is nooit zomaar klaar met ons, maar blijft zoeken hoe hij Zijn vergeving ons kan schenken.

Maar betekent dat dan, dat je altijd moet vergeven? Wanneer vergeef je? Als er om vergeving gevraagd wordt. Als de ander die jou iets aangedaan heeft, zijn/haar schuld erkent, om vergeving vraagt en belooft dat dit nooit meer zal gebeuren (en in geval van materiële schade ook aanbiedt om kosten te vergoeden). Anders kunnen we onze vergeving nog niet kwijt. Dan is er nog geen ruimte bij die ander om onze vergeving te kunnen ontvangen, onze vergeving op waarde te kunnen schatten. We lezen in Lucas 17:3,4: "Als nu uw broeder tegen u zondigt, bestraf hem. En als hij tot inkeer komt, vergeef hem. En als hij zevenmaal per dag tegen u zondigt en zevenmaal per dag naar u toekomt en zegt: "Ik heb berouw, dan zult u hem vergeven". Ja zevenmaal per dag vergeven maar inkeer en berouw spelen ook een rol.

Dus nee, we moeten niet altijd vergeven, soms kunnen we niet vergeven. We willen dan wel vergeven maar kunnen die vergeving nog niet kwijt. En dat is een belangrijk verschil, dat je wel vergevings*gezind* bent (je zou wel willen vergeven) maar je vergeeft nog niet (want aan de voorwaarde is nog niet voldaan). Zo is het bij God ook, Hij wil van harte vergeven maar vergeeft alleen dan als je Hem ook je schuld belijdt en om vergeving vraagt en belooft om voortaan Zijn wil te doen. Denk maar aan hoe de bediening van Johannes de Doper wordt omschreven, in Lukas 3:3: Hij predikte een doop van bekering tot vergeving van zonden. Die bekering leidt tot vergeving. Vergeving is wel gratis maar niet goedkoop als u begrijpt wat ik bedoel. Vergeving moet echt als een bijzonder geschenk ontvangen kunnen worden.

Dit helpt voor iemand die worstelt met de vraag, ik kan hem niet vergeven maar ik moet het. Het moet dus niet altijd, je moet wel altijd vergevingsgezind zijn – en dat kan al een heel traject zijn om zover te komen als jou iets ernstigs iets aangedaan – maar je moet dus niet altijd vergeven. Je kunt niet altijd vergeven.

Daarmee kom ik tot een volgende vraag: Wat is eigenlijk je motief om te vergeven, wat beoog je ermee, waar is het goed voor?

Iemand wordt door een hulpverlener (psychiater) geadviseerd om voor zichzelf een ander te vergeven. Al is het niet voor hem doe het dan voor jezelf. Of iemand zegt, misschien herkent u dat: Ik heb het hem vergeven al ook vroeg hij er niet om en dat geeft me rust. Je vergeeft iemand dan om er zelf vanaf te zijn, om met een goed gevoel verder te kunnen, vandaar ook dat hulpverleners dat adviseren. En het is te begrijpen want je wilt er niet onder gebukt gaan wat er gebeurd is.

Maar het motief om er vanaf te zijn, deugt niet. Allereerst, het werkt niet altijd. Misschien zegt iemand er wel bij: "Ik heb het hem vergeven maar niet vergeten" daar zie je al aan dat wringt. Als je ernaar vraagt, heeft iemand toch niet echt rust gekregen. En dat is ook te begrijpen want er is aan jou geen recht gedaan. En er is geen recht gedaan aan de verantwoordelijkheid van de ander. En dat moet wel, recht doen en dat is ook Bijbels.

Waarom vergeef je? Wat beoog je ermee. Vergeven is niet allereerst om een goed gevoel te krijgen en er vanaf te zijn maar vergeven is onderdeel van het herstel van een relatie. En het geweldig als dat mag gebeuren. Dat is het zonnige van het christelijk geloof, dat is het mooie van het thema. Dat het kan gebeuren dat mensen weer tot elkaar komen dat anders in de maatschappij soms wordt gezegd, mensen niet voor altijd worden afgeserveerd.

Maar voor dat herstel van relatie zijn *twee* partijen nodig. Als je vergeeft zonder dat die ander er bij betrokken is, voegt dat niets toe aan het herstel van een relatie. Dan is met, alle respect, vergeven een slag in het luchtledige. En over dat goede gevoel gesproken, mocht er wel een herstel van relatie kunnen komen, komt er pas echt een goed gevoel.

Maar nu hebt u misschien een volgende vraag. Als je niet kunt vergeven omdat die ander jou die mogelijkheid niet geeft, wat moet je dan?

Moeten we dan altijd gebukt gaan onder wat gebeurd is, je wilt toch verder met je leven? Sommigen kunnen juist verder met hun leven door niet te willen vergeven (dat is niet de weg hebben we gezien) anderen kunnen niet door met hun leven omdat ze het gevoel hebben dat ze moeten vergeven. En als je dan op Bijbelse gronden toch niet kunt vergeven, omdat ook het punt van recht doen belangrijk is – wat is dan de weg, misschien wel uw vraag.

Ik heb ooit zo horen uitleggen en dat was voor mij echt verhelderend dan mag onze weg zijn een “o” te plaatsen voor het woord “vergeven”: dan is onze weg het “o-vergeven”. Overgeven aan God. Dat is een volgende bijbelse lijn. Dat is wat in de Psalmen kunnen horen als de dichter zegt in Ps. 43:1 bij voorbeeld: “Doe mij recht o God en voer mijn rechtzaak”. Hij maakt zijn zaak bij Hem aanhangig. Hij geeft wat hem is overkomen over aan God. Hij geeft het daarmee uit handen en in handen van God. Ook dat en dat is belangrijk mag je dan een goed gevoel geven, een gevoel van rust omdat vergeven niet (nog niet) mogelijk is of niet meer mogelijk is omdat degene die jou iets aangedaan heeft, niet meer leeft. Want dat doet recht aan het onrecht dat je is aangedaan. Het ligt bij God, Hij zal recht doen.

•

“Vergeef ons onze schulden gelijk ook wij vergeven onze schuldenaren” We leven van de vergeving, en vanuit het besef hoezeer we bij God in het krijt stonden en we niet beter zijn dan een ander delen we vergeving uit. En hopelijk is dat het begin van een herstelde relatie. Maar soms kan het niet. Blijft het gesprek met de ander waar je op hoopt, waar je voor open stelt uit. En dat is trouwens wel verdrietig. Als je je vergeving niet kwijt kunt.

En dan is weg niet om toch maar vergeven. Dan is er gelukkig nog een andere weg die de Bijbel ons wijst. Dat is je onmacht, je verdriet, je verwondheid, het onrecht dat je is aangedaan brengen bij God in gebed. Hij zal recht doen. Dat mag ons rust geven en hoop dat er een toekomst is voorbij de pijn, de schuld en de brokken.

Amen.